

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/84/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2116229317
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2116229317.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v sporovej veci žalobcov: 1/ Y. F., nar. XX. U. XXXX, trvalý pobyt O. XX, 2/ F. F., nar. XX. U. XXXX, trvalý pobyt O. XX, 3/ Y. F., nar. XX. U. XXXX, trvalý pobyt O. XX, všetci žalobcovia zastúpení Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, proti žalovaným: 1/ D. Q., rod. H., nar. XX. Y. XXXX, trvalý pobyt O. XXX, 2/ P. T., nar. X. X. XXXX, trvalý pobyt O. XXX, 3/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovanej 3/ a o odvolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 9. apríla 2021 č. k. 33C/94/2016-339, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovaným 1/, 2/, 3/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 20.000,- eur (I.), v časti o uložení povinnosti žalovaným 1/, 2/, 3/ zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 10.000,- eur (II.) a v časti o uložení povinnosti žalovaným 1/, 2/, 3/ zaplatiť žalobkyni 3/ sumu 10.000,- eur (III.)
p o t v r d z u j e.

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti o priznaní žalobcom 1/, 2/, 3/ nároku na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania, voči žalovaným 1/, 2/, 3/ v rozsahu 50 % (V.) m e n í tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú voči žalovaným 1/, 2/, 3/ nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj odvolacích konaní, v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovaným 1/, 2/, 3/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 20.000,- eur (I.), žalobcovi 2/ zaplatiť sumu 10.000,- eur (II.) a žalobkyni 3/ zaplatiť sumu 10.000,- eur (III.), s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných. V prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá (IV.). Žalobcom 1/, 2/, 3/ bol priznaný voči žalovaným 1/, 2/, 3/ nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania, v rozsahu 50 %, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných (V.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 11 ods. 1, § 13 ods. 1, 2, 3, § 420, § 427 ods. 1, 2, § 511 ods. 1 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 4 ods. 1, § 15 ods. 1 ZoPZP (zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení účinnom k 30. 10. 2012). Vecne zdôvodnil, že žalovaný 1/ v dôsledku svojho protiprávneho konania (dňa 7. decembra 2015 viedol osobné motorové vozidlo, ktorým prešiel do protismeru a čelne sa zrazil s oproti idúcim motorovým vozidlom, ktoré v tom čase viedol nebohý Peter Paulík, nar. 27. októbra 1964, manžel žalobkyne 1/ a otec žalobcov 2/, 3/) bol uznaný vinným právoplatným rozsudkom zo spáchania prečinu usmrtienia manžela a otca žalobcov (nebohý), porušením dôležitej povinnosti uloženej zákonom. Smrťou nebohého došlo k pretrhnutiu rodinných vzťahov a citovej ujme žalobcov. Uvedené protiprávne konanie v priamej príčinnej súvislosti

negatívne zasiahlo do práva žalobcov na ochranu súkromia a rodinného života, teda došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti, keďže fyzická osoba má právo na spolužitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny, ako aj právo na rodinný život, jeho rozvíjanie a udržiavanie citových vzťahov s rodinnými príslušníkmi (porov. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 1Cdo/77/2009, 5Cdo/265/2009, 4Cdo/168/2009, 2Cdo/194/2011, 3Cdo/228/2012, R 1/2015). Pri úvahe o výške náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie zohľadnil zákonom stanovené kritériá (závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a k okolnosti za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo), ako i súdnou praxou ustálené kritériá majúce sa zohľadniť pri výške náhrady nemajetkovej ujmy, a to tak vo vzťahu k poškodenej, ako i zodpovednej osobe, porov. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I.ÚS 2844/14 (okolnosťami na strane poškodených sú najmä intenzita vzťahu žalobcov so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, prípadne poskytnutie inej satisfakcie; okolnosťami na strane zodpovedného subjektu sú postoj žalovaného, vplyv udalostí na jeho osobu, majetkové pomery, miera zavinenia, resp. spoluzavinenia usmrtenej osoby). V posudzovanej veci žalobkyňa 1/ žila s nebohým manželom v harmonickom manželskom zväzku 29 rokov a jeho smrť znamenala pre ňu nielen stratu životného partnera ale aj zmarenie nádejí a životných očakávaní do budúcnosti, neistotu po emocionálnej, ako i materiálnej stránke. Následky zásahu sa u žalobkyne 1/ prejavili nielen v bežnom pociťovaní zármutku nad stratou príbuzného, ale aj psychickými problémami, ktoré musela kompenzovať opakovanými návštevami psychiatra a medikamentóznou liečbou. Zo spoločných príjmov manžela splácali úver. Súd prvej inštancie zdôraznil, že vzťah medzi manželmi je svojou povahou najbližším príbuzenským vzťahom, z ktorého vyplývajú najosobnejšie vzájomné povinnosti v zmysle § 18 Zákona o rodine, preto aj právny poriadok považuje tento vzťah za mimoriadne dôležitý a hodný ochrany. Zásah do týchto vzťahov je potrebné hodnotiť osobitne prísne. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že nebolo preukázané správanie sa žalobkyne 1/ po smrti manžela v rozpore s dobrými mravmi. Tvrdenia žalovanej strany o novom partnerovi či účasti na zábavách sa nepreukázali v takom zmysle, že by žalobkyňa 1/ v čase po smrti manžela žila spôsobom, ktorý by bol v rozpore s jej tvrdením o depresii, smútku a prežívaní traumy. Žalobkyňa poprela tvrdenia žalovaných o tom, že by sa zúčastnila spoločenských udalostí skôr, ako jeden rok po smrti manžela a žalovaní 1/, 2/, ktorí niesli dôkazné bremeno v uvedenom smere, svoje tvrdenia nepreukázali. Neboli tak dôvodom, aby súd prvej inštancie neprihliadal na zármutok a ťažké psychické prežívanie žalobkyne 1/ po smrti manžela, navyše za situácie, keď z lekárskeho vyšetrenia vyplývali jej depresívne a posttraumatické stavy. Žalobca 2/ ako plnoletý osamostatnený syn nebohého bol so svojim otcom v pravidelnom kontakte, navštevoval ho, otec bol pre neho oporou a po smrti otca opustil svoje zázemie, aby bol oporou svojej matke, pričom v kontexte prežitých udalostí a nových životných okolností sa u neho dostavili úzkostné a depresívne stavy, pre ktoré taktiež musel vyhľadať odbornú pomoc. Vzťah žalobkyne 3/ voči nebohému otcovi bol intenzívny, žili v jednej domácnosti, boli v pravidelnom kontakte, pre žalobkyňu 3/ bol otec oporou v jej živote, keďže nemala vlastnú rodinu, ani partnerský vzťah. Smrť otca jej spôsobila psychické problémy. Otcovi sa mohla zdôveriť a prijímať jeho usmernenia v živote. Aj žalobkyňa 3/ musela vyhľadať odbornú psychiatrickú pomoc a užívať lieky na ustálenie svojho stavu. Ujma žalobkyne 3/ by bola kompenzovaná o niečo vyššou sumou v porovnaní s ujmom žalobcu 2/, vzhľadom na vyššiu mieru jej citovej závislosti od otca. Súd však priznal aj žalobkyňi 3/ rovnakú sumu náhrady nemajetkovej ujmy ako žalobcovi 2/, a to z dôvodu, že žalobkyňa 3/ po smrti otca s krátkym časovým odstupom opakovane navštevovala spoločenské udalosti a zúčastňovala sa aktivít, ktoré svojou povahou nekorešpondovali s jej tvrdeným smútkom a traumou. Tým súd prvej inštancie nespochybnil autentický smútok žalobkyne 3/, ani nezmenšoval bolesť, ktorú pociťovala po smrti otca, avšak nebolo prihliadané v celom rozsahu na to, že sa smrťou otca musela žalobkyňa 3. dlhšiu dobu vypořadovať s mimoriadnym stupňom emočného prežívania alebo vzniku psychických či traumatických problémov, ktoré by jej bránili v bežnom spôsobe osobného života a odôvodňovali vyššiu mieru kompenzácie ujmy. Aj v prípade, ak by nebolo preukázané, že žalobkyňa 3/ sa niekoľko mesiacov po smrti otca zúčastnila spoločenských podujatí, žalobkyňi 3/ by bola priznaná suma len o niečo vyššia v porovnaní s priznanou sumou náhrady, teda účasť žalobkyne 3/ na spoločenských udalostiach mala pri úvahe súdu len minimálnu váhu. V súvislosti s okolnosťami na strane žalovaného 1/ sa súd prvej inštancie neuspokojil s tvrdením žalovaného jedna o tom, že je fakticky nemajetný, keďže žiadne relevantné tvrdenia neuviedol a svoje majetkové pomery riadne nepreukázal. Žalovaný 1/ je muž v produktívnom veku, žije v regióne s veľmi nízkou mierou nezamestnanosti a veľmi širokou škálou pracovných príležitostí, ktoré by mu mali umožňovať dosahovať primeraný príjem. Neuviedol žiadne prekážky, pre ktoré by bol znevýhodnený na trhu práce a preto bolo vychádzané z jeho objektívnych možností obstarania si príjmu, pričom neboli identifikované žiadne okolnosti mimoriadneho charakteru, ktoré by odôvodňovali mimoriadne zníženie výšky náhrady z titulu majetkových pomerov žalovaného 1/. Vzhľadom na vek žalovaného 1/ súd prvej inštancie

vychádzal z objektívnych príjmových možností žalovaného 1/ na úrovni blížiacej sa hranici priemernej mzdy. Na prípadnú ľútosť žalovaného 1/ nebolo možné prihliadnuť, žalobcom sa osobne ani písomne priamo neospravedlnil. Zohľadnené bolo nedbanlivostné zavinenie žalovaného 1/ na vzniku dopravnej nehody, keď žalovaný 1/ porušil základné povinnosti vodiča, nevenoval dostatočnú pozornosť vedeniu vozidla (§ 4 ods. 1 písm. c/, § 9 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke). Kombinácia týchto faktorov podľa rozhodnutia súdu v trestnom konaní, bola jedinou príčinou vzniku škody a nebol zistený žiaden podiel nebohého na svojej smrti. Povaha náhrady majetkovej ujmy vylučuje možnosť jej exaktnej kvantifikácie a preto súd prvej inštancie pristupoval k priznaniu uplatnených nárokov obozretne, triezvo, zohľadňujúc priemerné majetkové a príjmové pomery v Slovenskej republike. Súd prvej inštancie konštatoval, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, vzhľadom na jej výšku, nepredstavuje prostriedok bezdôvodného obohatenia žalobcov. Naopak je primeraná v zmysle zásad slušnosti a spravodlivosti, spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie. Podhodnotená výška náhrady by mohla byť práve príčinou ich sekundárnej viktimizácie a pocitov ďalšej nespravodlivosti spôsobenej zo strany súdu. Súd prvej inštancie zvažoval i to, aby priznaná náhrada nemala na žalovaného 1/ prípadný doživotný finančný následok a bol spôsobilý túto sumu nahradiť. Skutočnosť, že žalovaný 1/ bol v trestnom konaní uznaný vinným a podmiennečne odsúdený, nebola spôsobilá ovplyvniť výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pretože odsúdenie neplní žiadnu z funkcií civilnoprávnej sankcie za neoprávnený zásah do ochrany osobností fyzických osôb. Odsúdenie žalovaného 1/ v trestnom konaní nemožno považovať za dostatočnú formu satisfakcie, ktorá by bola spôsobilá odčiniť protiprávny zásah. Uloženie podmiennečného trestu odňatia slobody osoby pozostalé po obetiach trestného činu spravidla nepovažujú za dostatočnú morálnu satisfakciu. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd vychádzal aj z kazuistiky, teda zo súm priznaných náhrad v iných obdobných prípadoch (v intenciách rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14, ako i záväzného právneho názoru odvolacieho súdu, ktorými bolo poukázané na princíp proporcionality, ktorý majú všeobecné súdy aplikovať spôsobom, že porovnávajú sumy priznávanej náhrady s náhradou priznanou v iných prípadoch, s cieľom dosiahnuť relatívne spravodlivé vyčíslenie výšky reštitučnej náhrady). Poukaz žalobcov na viaceré rozhodnutia súdov, ktoré priznali vyššie sumy náhrady nemajetkovej ujmy (napr. 45.000,- eur alebo 70.000,- eur pre manželku, 30.000,- eur pre dieťa) predstavovali ojedinelé prípady, ktoré neboli príznačné pre právny poriadok SR, ako ani pre európsku právnu kultúru (porov. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kontrová proti Slovenskej republike, v ktorom v roku 2007 bola priznaná sťažovateľke náhrada nemajetkovej ujmy v celkovej výške 25.000,- eur, ktorá jej vznikla usmrtením detí jej manželom, v dôsledku inštitucionálneho zlyhania štátu). Podporne súd prihliadal aj na kvantifikáciu iných foriem odškodnenia tiež z hľadiska právnej istoty a hodnotovej jednoty právneho poriadku, aj na sumy jednorázového odškodnenia podľa zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v zmysle ktorého sa vyplatí odškodnenie vo výške 50-násobku minimálnej mzdy, ak bola spôsobená trestným činom smrť (v roku 2012 bola určená minimálna mzda vo výške 380,- eur, preto suma odškodnenia pre pozostalých obete trestnej činnosti bola v roku 2015 poskytovaná vo výške 19.000,- eur). Vo vzťahu k žalovanému 2/ bola daná jeho zodpovednosť ako prevádzkovateľa motorového vozidla podľa § 427 O. z., ktorá je daná na základe samotnej existencie kvalifikovanej škodovej udalosti majúcej svoj pôvod v prevádzke, čo však nevyklučuje zodpovednosť vodiča dopravného prostriedku, ktorý spôsobil škodu. Poškodený môže teda uplatňovať právo na náhradu škody voči prevádzkovateľovi dopravného prostriedku podľa § 427 O. z. na základe objektívneho princípu, rovnako ako voči vodičovi dopravného prostriedku podľa § 420 O. z. na základe zodpovednosti založenej na prezumovanom zavinení (porov. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 32Cdo/2837/2006). Okolnosti na strane žalovaného 2/ neboli relevantné pri určovaní výšky náhrady, pretože nemali vplyv na vnímaní ujmy na strane žalobcov. Nárok voči žalovanej 3/ žalobcovia založili na skutočnosti, že ako poisťovateľ je povinný uhradiť za svojho poisteného škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Poškodený môže svoj nárok uplatniť priamo proti poisťovateľovi, pričom jeho predpokladom je vznik nároku, ktorý je krytý poistením zodpovednosti, ako i existencia poistenia zodpovednosti prevádzkovateľa vozidla za takúto škodu. Trvanie poistenia žalovaného 2/ u žalovanej 3/ v čase nehody nebolo v konaní sporné. Súd prvej inštancie sa v prvom rozhodnutí s otázkou vecnej pasívnej legitímácie žalovanej 3/ podrobne vysporiadal a dospel k záveru, že z povinného zmluvného poistenia sa plní aj náhrada nemajetkovej ujmy (odvolací súd potvrdil správny záver prvoinštančného súdu v uvedenej otázke). Žalovaná 3/ následne od svojej obrany vo vzťahu k vecnej pasívnej legitímácii ustúpila, teda otázka pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 3/ nebola sporná. V prejednávanej veci solidarita žalovaných z právneho predpisu nevyplývala a judikatúra, ktorá riešila povahu záväzku veriteľa a dlžníka (porov. R 2/1968, R 2/1975), bola použiteľná vo svojej podstate aj pre riešenie vzťahu poisťovateľa a škodcu, pričom po obsahovej stránke nie je vzťah záväzku poisťovateľa a škodcu odlišný od solidarity (veriteľ sa môže domáhať splnenia záväzku voči

ktorémukoľvek z nich a splnením niektorého z nich zanikne aj záväzok voči druhému povinnému). Podľa § 255 ods. 1 CSP náhrada trov konania sa priznáva podľa zásady úspechu vo veci. Ten sa vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov zásada úspechu vo veci sa uplatňuje aj na konania, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. V týchto prípadoch však súdy nepovažujú za procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku a v takomto prípade sa mu priznáva náhrada trov konania v rozsahu 100 %, s tým, že pri rozhodovaní o výške trov sa vychádza z výšky priznaného nároku. Podľa názoru všeobecných súdov nemožno žalobcu úspešného čo do základu zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Nebolo by spravodlivé a ani v súlade so satisfakčnou funkciou nemajetkovej ujmy požadovať od žalobcu, aby svoju ujmu podceňoval len preto, aby následne nemusel hrdiť trovy konania. Preto pri rozhodovaní o náhrade trov konania je tu potrebné rozlišovať, čo je základné a čo je sprevádzajúce (porov. nález ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 170/99). Za základné sa preto považuje to, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnaký názor uviedol aj odvolací súd v rozhodnutí sp. zn. 10Co/191/2017 a je podporený aj odbornou literatúrou (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 926 s.). Súd prvej inštancie sa však v danom spore odklonil od záväzného právneho názoru odvolacieho súdu. V rozhodnutí Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 399/2009 bol vyslovený názor, že aj napriek tomu, že nepatrný úspech už CSP nepozná, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov konania v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne podľa doterajšej úpravy (obdobne rozhodol aj Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 475/2008). Všeobecne možno preto konštatovať, že pri rozhodovaní o trovách konania nová právna úprava nevylučuje prístup pôvodne normatívne upravený v ust. § 142 Občianskeho súdneho poriadku (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, účinný do 30. júna 2016). V náleze sp. zn. IV. ÚS 652/2018 ale ústavný súd zdôraznil, že aplikácia o plnej náhrade trov konania, ak výsledok závisel od súdu, musí mať svoje vnútorné limity, pretože ináč by bolo v rozpore s rozumným usporiadaním procesných vzťahov, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva, nie síce v jeho základe, ale v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky vo vzťahu k tej, ktorá v obdobných veciach vyplýva napr. z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, bola žalobcovi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania proti žalovanému len preto lebo bol úspešný v základe svojho nároku, ktorého výška však bola oproti žalobnému nároku súdom priznaná s výrazným obmedzením. Za rozhodné považoval ústavný súd aj to, že sťažovatelia boli v priebehu celého súdneho konania zastúpení právnym zástupcom, u ktorého možno predpokladať aspoň znalosť bežnej judikatúry vo veciach obdobných tej žalovanej, vrátane približných rámcov rozsahu náhrad nemajetkovej ujmy, čo z povahy veci významným spôsobom na ich strane zvyšuje mieru predvídateľnosti toho, ako môžu všeobecné súdy posúdiť nimi uplatnený nárok. Za určitých okolností je teda potrebné aj v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorých výsledok závisí od úvahy súdu, prihliadať na výsledok sporu, čo do výšky. Žalobcov 1/, 2/, 3/ bolo preto potrebné považovať za procesne úspešnú stranu v časti priznaného nároku, čo do základu. V časti výšky nároku, ktorá závisela od úvahy súdu, boli žalobcovia úspešní v rozsahu približne 1/3 z uplatneného nároku. Aj v danom prípade boli žalobcovia právne zastúpení a preto možno dôvodne očakávať, že právnenému zástupcovi je známa rozhodovacia prax všeobecných súdov a rámec, v ktorých sú náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým priznávané. Ani v čase podania žaloby nebolo obvyklé, aby súdy priznali manželke a plnoletým deťom sumy náhrad, ako boli uplatnené v žalobe. Súdy nepriznávajú náhrady mimo ustálených rámcov, s výnimkou výnimočných prípadov vznikutej ujmy, (napr. smrť maloletých detí, úmyselné zavinenie). Keďže žalobcovia počas celého konania zotrvali na pôvodne uplatnenej výške náhrady nemajetkovej ujmy, nárok bol neprimeraný už v čase podania žaloby. Žalobcovia boli oprávnení výšku svojho nároku upraviť procesným podaním, a to tak, aby výška zodpovedala rámcem s ohľadom na vývoj judikatúry. Ak by ich nárok nevybočoval z judikovaných hraníc, súdu by nič nebránilo, ani v prípade, ak by rozhodol o časti nároku, priznať žalobcom plnú náhradu trov konania. Keďže žalobcovia boli úspešní len v jednej zložke svojho nároku, súd im priznal náhradu trov konania v rozsahu 50 %. Úspech v konaní sa aj pre účely rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania posudzuje v závislosti od konečného rozhodnutia vo veci samej, je preto potrebné vychádzať z toho, ktorá strana bola v konečnom dôsledku v konaní úspešná. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o trovách konania rozhodol tak o trovách konania pred súdom prvej inštancie, ako aj o trovách prvého odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

2. Proti tomuto rozsudku v časti výroku I. vo výške 10.000,- eur, v časti výroku II. vo výške 5.000,- eur a v časti výroku III. vo výške 5.000,- eur podala včas odvolanie žalovaná 3/ navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby v napadnutej časti. V odvolaní uviedla, že pristúpi k čiastočnému plneniu, teda rešpektuje, že do práva na ochranu osobnosti žalobcov 1/, 2/, 3/ bolo zasiahnuté v intenzite, ktorá odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Namietala nesprávnosť posúdenia všetkých okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, na strane žalobcov i žalovaných, ako aj intenzitu vzťahu žalobcov s nebohým, čo malo za následok nesprávne rozhodnutie o výške priznanej náhrady, ktorú považuje za neprimerane vysokú. Rozhodnutie súdu označila za protirečivé, pretože skutočnosti, ktoré vzal súd do úvahy, sa nepremietli do výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Rozhodnutie je nepreskúmateľné, nemožno z neho zistiť, akú výšku nemajetkovej ujmy bral súd za základ, od ktorého sa potom odvíjalo jeho rozhodnutie s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Bola porušená i rovnosť strán v konaní, keď svedkov žalovaných súd prvej inštancie vyhodnotil ako nevierohodných, avšak svedkov žalobcov, ich výpovede takto nehodnotil (hoci sa preukázalo, že neboli úplne pravdivé). Súd prvej inštancie prihliadal tiež na dôkazy, ktoré boli predložené v odvolacom konaní a ktoré nemal brať do úvahy. V bode 32. a 33. odôvodnenia uviedol, že skutkové závery o vzťahoch žalobcov a nebohého, ako aj o vplyve jeho smrti na ich ďalší život, neboli v podstate zo strany žalovaných spochybnené. Žalovaní však už vo vyjadrení k žalobe, následne v ich výpovediach namietali, že žalobkyňa 1/ a 3/ majú ťažkú depresiu a dokážu fungovať v bežnom živote iba na antidepresívach. Žalobkyňa 3/ nevytvrdila pred súdom pravdivo, keďže sa zúčastnila spoločenských podujatí už skôr, ako uplynul rok (štyri mesiace po nehode), ako aj v októbri 2016. V marci 2016 bola žalobkyňa ešte práceneschopná, tvrdiac, že bola na tom psychicky zle. Na fotografiách uvedeným dojmom nepôsobí. Žalobkyňa 3/ predložila len jeden lekársky nález z psychiatrickej ambulancie zo dňa 4. januára 2016. Súd prvej inštancie uviedol, že na tieto skutočnosti prihliadol a že skutkové zistenie, týkajúce sa účasti žalobkyne 3/ na podujatiach krátko po smrti otca, je v rozpore s jej výpoveďou. Rozporuplne hodnotil súd prvej inštancie výpoveď žalobkyne 3/ ohľadom návštev psychiatra. Nesúladne s bodom 37. potom vyznieva zdôvodnenie výšky priznanej nemajetkovej ujmy žalobkyne 3/. Dôkazné bremeno preukázať kritériá odôvodňujúce priznanie určitej výšky nemajetkovej ujmy zaťažovalo žalobcov, medzi ktoré patrí aj psychická ujma poškodených, či sa v dôsledku udalostí museli podrobiť psychiatrickej liečbe a podobne. Skutočnosť, že žalobkyňa 1/ a 3/ žili spoločným životom vyplynula aj z výpovede svedkyň Q. a W., ktorých výpovede súd prvej inštancie vyhodnotil ako nevierohodné a neprihliadal na ne. Konštatoval, že obidve svedkyne sú v príbuzenskom vzťahu so žalovanými, čo v prípade sporov o náhradu nemajetkovej ujmy je obvyklé. Svedkyňa W. nemal žiadny záujem na výsledku konania. Z fotografií vyplývalo, že žalobkyne sa chodili zabávať, nemožno tak tvrdiť, že by svedkyne nehovorili pravdu. Medzičasom došlo k zmene zákonného sudcu a tak vierohodnosť výpovedí svedkyň hodnotil sudca, ktorý ich sám svojimi zmyslami nevnímal. Žalovaná 3/ poukázal i na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 276/2014, v zmysle ktorého spochybňovanie objektívnosti výpovedí svedkov a účastníkov konania iba na základe ich kolegiálneho alebo iného rodinného či spoločenského vzťahu bez toho, aby vierohodnosť výpovedí spochybňovali aj iné, objektívne zadokumentované skutočnosti a dôkazy, by v prípadoch, kedy jediným dostupným dôkazom je práve iba výpoveď účastníkov konania či svedkov majúcich medzi sebou takýto vzťah, viedlo k nemožnosti uniesť dôkazné bremeno navrhovateľom a súčasne by viedlo k vytvoreniu neakceptovateľnej prezumpcie nepravdivosti svedeckých výpovedí či tvrdení účastníkov konania. Žalobkyňa 1. na otázku, či má partnerský vzťah sama uviedla, že má známosť ale zatiaľ to nie je vážne. Svedkyňa S. T. však uviedla, že žalobkyňa 1/ nikoho nemá. Rozhodujúce pritom je, že dokázala nadviazať nový vzťah. Z výsluchu žalobcu vyplynulo, že sa osamostatnil vo veku 18-19 rokov a striedavo žil v Čechách a na Slovensku. Kontakt s otcom prebiehal predovšetkým cez Skype. Hoci sa žalobca 2/ mohol s otcom aj stretávať, nežili spolu v jednom meste, ani v jednej krajine, intenzita ich vzájomného vzťahu tak už nedosahovala intenzitu vzťahu napríklad maloletého dieťaťa žijúceho s otcom v spoločnej domácnosti. Z dokazovania vyplynulo, že žalobca 2/ sa na prechodné obdobie vrátil k matke, aby jej pomáhal po smrti otca, v čase prebiehajúceho konania však už opäť žil v Českej republike. V konaní žalovaní tvrdili, že sa im žalobcovia vyhrážali. Uvedenú skutočnosť potvrdili aj svedkyne. Súd prvej inštancie ale uviedol, že žalovaní 1/, 2/ neoznačili žiadne dôkazné prostriedky a súd považoval toto tvrdenie za nepreukázané. Je všeobecne známe, že v rímskej komunite je bežné, aby smrť svojho príbuzného pomstila jeho rodina. Svedkyňa Q. vypovedala, že odišli bývať so žalovaným 1/ do D. k jej rodičom, lebo sa dopyčuli, že sa im vyhrážali odvetou. Žalovaná 3/ namietala prihliadanie súdom prvej inštancie na dôkaz predložený v odvolacom konaní (súd prvej inštancie pri hodnotení majetkových pomerov žalovaného 1/ uviedol, že žalovaný 1/ organizoval po dopravnej nehode rodinné oslavy s veľkým počtom osôb, čo nepochybne vyžadovalo zvýšené náklady). Súd prvej inštancie sám konštatoval, že vzťah dospelých detí k rodičom nie je natoľko intenzívny ako vzťah rodičov k deťom

alebo vzájomný vzťah manželov vo fungujúcom harmonickom manželstve alebo maloletých detí s rodičom. Ťažisko súkromného a rodinného života sa u plnoletých detí presúva do ich novej rodiny. Porovnaním súm nemajetkovej ujmy v prípadoch, ktoré súd prvej inštancie sám uviedol ako príklad a súm, ktoré priznal žalobcom 2/, 3/ pri zohľadnení skutkových okolností porovnávaných prípadov, ako aj prejednávanej veci, žalovaná 3/ považuje výšku náhrady nemajetkovej ujmy za neprimeranú a v rozpore s odôvodnením súdneho rozhodnutia. Priemerná výška nemajetkovej ujmy, ktorá bola priznaná dospelým žalobcom za smrť rodiča v prípadoch ktoré uviedol súd v kazuistike, predstavovala 9.000,- eur, pričom niektoré rozhodnutia nie sú dohľadateľné a tak nie sú zrejmé skutkové okolnosti prípadov. Z rozhodnutí, ktoré sú zverejnené vyplýva, že išlo väčšinou o mimoriadny stupeň naviazanosti na zosnulého rodiča (predovšetkým matku) alebo iné mimoriadne okolnosti. Taktiež nie je zrejmé, prečo súd priznal žalobcom 2/, 3/ vyššie sumy, ako bolo priznávané v ním uvádzaných prípadoch. Vo vzťahu k žalobkyni 1/ súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu skutkovému záveru, že sa žalobkyňa nezúčastňovala spoločenských podujatí pred uplynutím jedného roka od smrti manžela a neprihliadol na skutočnosť, že mala v čase súdneho konania už novú známosť. Krajský súd v Nitre v rozsudku sp. zn. 25Co/150/2019 zo dňa 8. júla 2020 poukázal na rozhodovaciu prax súdov SR v obdobných prípadoch, ktorá sa pohybuje rôzne, ale prevláda suma 10.000,- eur pri strate manžela (za základ určil pre manželku sumu 15.000,- eur vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci a túto sumu znížil o spoluvinu poškodeného za použitia alkoholických nápojov). Pri porovnaní s kvantifikáciou iných foriem odškodnenia súd prvej inštancie opomenul prihliadnuť na skutočnosť, že suma 19.000,- eur (v zmysle zákona č. 215/2006 Z.z., o odškodňovaní pozostalých obetí trestnej činnosti) by bola pre všetkých žalobcov. Súd prvej inštancie nezohľadnil atribút primeranosti a kritérium proporcionality.

3. Žalobcovia 1/, 2/, 3/ vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej 3/ navrhli rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach ako vecne správny potvrdiť. Súd prvej inštancie nadštandardne a vyčerpávajúco odôvodnil svoje závery a pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil všetky zistené skutočnosti, ktoré podradil pod konkrétne zákonné a súdnu praxou vytvorené kritéria, na základe ktorých kvantifikoval nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie sa zoberal okolnosťami na strane žalobcov, tiež tvrdeniami žalovaného 1/, že žalobkyňa mala navštevovať oslavy a zábavy, uvedené však žalovaný 1/ nepreukázal. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že v dôsledku smrti nebohého manžela žalobkyňa 1/ utrpela výraznú, intenzívnu a nereparovateľnú ujmu, pričom narušenie rodinných väzieb malo u nej za následok psychické ťažkosti vyžadujúce odbornú pomoc a dočasnú práceneschopnosť po dlhšiu dobu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nie je prirodzené aby človek napriek prežitej strate, sa úplne izoloval od ľudí a akýchkoľvek aktivít, hoci by to okolie odcuďzovalo. Poukázal aj na lekárske správy. Nie je možné vnímať vnútornú ujmu osôb cez vonkajšie prejavy. Žalobca 2/ s nebohým otcom udržiaval pravidelný kontakt cez aplikáciu Skype. Po smrti otca sa žalobcovi zmenil život, vrátil sa na Slovensko, aby bol oporou pre žalobkyňu 1/ a pokúsil sa pracovne uplatniť na Slovensku. Trpel úzkostnými a depresívnymi stavmi. Žalobkyňa 3/ žila s nebohým otcom v spoločnej domácnosti, mala s ním blízky a intenzívny vzťah. V dôsledku psychických ťažkostí aj žalobkyňa 3/ musela vyhľadať odbornú pomoc. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že vzťah žalobkyne 1/ s nebohým je potrebné považovať za primárny a intenzívnejší. Skutočnosť, že žalobkyňa 3/ navštevovala oslavy, automaticky neznamená, že by v dôsledku smrti otca netrpela. Uvedenú skutočnosť súd prvej inštancie vzal do úvahy, teda sa s ňou vysporiadal. Požiadavka protistrany uvádzať pôvodnú výšku náhrady nemajetkovej ujmy (bez krátenia) je neopodstatnená. Výška nemajetkovej ujmy závisí výlučne od voľnej úvahy súdu, ktorý svoje úvahy riadne zdôvodnil. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zaoberal aj okolnosťami na strane žalovaného 1/. Ten nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali jeho majetkové pomery. Práve naopak žalobcovia predložili dôkazy o tom, že žalovaný 1/ organizoval nákladné rodinné oslavy. K tvrdeniu žalovanej 3/ o neprípustnosti dôkazu predloženého žalobcami v odvolaní, žalobcovia vo vyjadrení uviedli, že tieto dôkazy nebolo možné vykonať pred odvolacím súdom, keďže nenariadil pojednávanie vo veci, pričom rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo zrušené a pretože oboznamoval strany sporu s obsahom spisu, nič nebránilo súdu prvej inštancie, aby tieto dôkazy zohľadnil. Tvrdenie žalovaného 1/ o prejavení ľútosti žalobcom nebolo súdom prvej inštancie prijaté, keď žalovaný 1/ vyslovil ľútosť výlučne len v trestnom konaní. V konaní bol vylúčený akýkoľvek podiel viny nebohého na vzniku dopravnej nehody. Súd prvej inštancie sa zaoberal primeranosťou výšky nemajetkovej ujmy, aby nebola pre žalovaného 1/ likvidačná a súčasne aby nedošlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalobcov, ktorá výška však nebude spôsobovať sekundárnu viktimizáciu žalobcov. Uvedená komparácia môže tvoriť akési mantinely pre súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Bola zohľadnená aj kvantifikácia iných foriem odškodnenia (napr. zákon č. 215/2006 Z. z.), keď v prípade odškodnenia v dôsledku násilného

trestného činu by poskytnutá suma predstavovala 19.000,- eur, nie však pre všetkých žalobcov. Ide pritom o garantovanú sumu, ktorú poškodená osoba dostane, avšak naďalej sa môže domáhať nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

4. Proti výroku o náhrade trov konania (V.) rozsudku súdu prvej inštancie podali včas odvolanie žalobcovia 1/, 2/, 3/ navrhujúc jeho zmenu priznaním nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Odvolanie odôvodnili tým, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti o náhrade trov konania sa odchyľuje od ustálenej rozhodovacej praxe súdov. V čase uplatnenia nárokov žalobcov problematika priznávania náhrady nemajetkovej ujmy bola značným spôsobom rozdielna. Výšky jednotlivých právoplatne priznávaných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým boli výrazným spôsobom vyššie v porovnaní s tým, ako sú priznávané v súčasnej dobe. Napríklad rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/810/2014 zo dňa 7. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, priznávajúci náhradu nemajetkovej ujmy pozostalému manželovi vo výške 70.000,- eur a dvom pozostalým maloletým deťom vo výške po 100.000,- eur; rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4Co/658/2014 zo dňa 21. mája 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 27C/107/2012 zo dňa 8. novembra 2013, ktorým bola priznaná pozostalému manželovi náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur, rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 9. septembra 2015, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Martin sp. zn. 11C/40/2013 zo dňa 29. apríla 2014 tak, že pozostalému manželovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 45.000,- eur; rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/368/2015 zo dňa 1. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Trnava sp. zn. 13C/126/2010 zo dňa 1. októbra 2014, ktorým súd priznal pozostalému manželovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 40.000,- eur; rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/465/2014 zo dňa 30. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Brezno sp. zn. 2C/61/2010 zo dňa 5. februára 2014, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy pre pozostalú manželku vo výške 33.500,- eur a pre pozostalé deti po 33.500,- eur. V čase podania žaloby žalobcami bola nimi požadovaná výška nároku v súlade s výškou nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré priznávali všeobecné súdy pozostalým ako nemajetkovú ujmu v obdobných veciach. Nemožno preto súhlasiť so závermi súdu prvej inštancie o požadovaní neprimeranej výšky zadosťučinenia v peniazoch. Žalobcovia si pritom výšku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnili na základe svojich pocitov, riadne odôvodnili svoje pohnútky a myšlienky vedúce k určeniu nemajetkovej ujmy. Vo vyššie uvedených súdnych konaniach súdy priznali žalobcom nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Nebolo pre súdy podstatné, či priznali žalobcom plnú nimi požadovanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ale len skutočnosť, že bol preukázaný zásah do osobnostných práv žalobcov (tzv. primárny nárok žalobcov). Samotnou podstatou nemajetkovej ujmy v peniazoch je poskytnúť fyzickej osobe za utrpenú ujmu finančné zadosťučinenie, ktoré nie je možné presne vyčíslit', a teda nie je možné presne určiť ani výšku náhrady, ktorá má byť ako určitá miera satisfakcie poskytnutá. Je ponechaná výlučne na úvahe súdu, ktorý má vziať okrem zákonných kritérií do úvahy aj individuálnu situáciu pozostalých. Žalobcovia nemôžu vedieť, akým spôsobom súd vyhodnotí jednotlivé dôkazy a čo bude považovať za rozhodujúce. Prvoinštančný súd by týmto spôsobom tlačil do situácie, aby sa rozhodli, či uplatnia vyšší nárok než im bude priznaný a vystavia sa tým možnému riziku platenia náhrady trov, alebo či reálne zažalujú menší nárok za tým účelom, aby predišli povinnosti hradiť trovy konania protistrane. Žalobcovia by nemali byť trestaní za to, že ich vyčíslenie výšky nemajetkovej ujmy nie je zhodné s aktuálnou rozhodovacou praxou súdu a predstavou tohto súdu. V prípade žalobcov sa nejednalo o uplatnenie si nároku v neopodstatnenej výške, naviac žaloba bola podaná na súd prvej inštancie v roku 2016. Zákonodarca pritom limitoval možnosť podávania neopodstatnených nárokov v oblasti náhrad nemajetkovej ujmy pozostalých, a to výškou súdneho poplatku a tarifnou hodnotou sporu (sadza súdneho poplatku za podanie žaloby na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy podľa prílohy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov 16.596,50 eur a podľa vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov výška tarifnej hodnoty vo veciach ochrany osobnosti je stanovená na 2.000,- eur). Existuje preto mechanizmus v právnom poriadku, ktorý bráni uplatňovaniu neprimerane a zjavne nadhodnotených výšok nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a zákonodarcom sú stanovené vnútorné limity na predchádzanie bezúspešného uplatňovania práv. Žalobcovia poukázali na prvé rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 10Co/155/2019-292 zo dňa 19. decembra 2019 vo vzťahu k záverom o náhrade trov konania. V danom prípade bolo jednoznačne preukázané, že došlo k zásahu do osobnostných práv

žalobcov, bola im priznaná aspoň časť uplatneného nároku a teda ide o procesne úspešných žalobcov v celom rozsahu.

5. Žalovaná 3/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov proti výroku o náhrade trov konania poukázala na bod 36 Nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. IV.ÚS 652/2018 podľa ktorého ani dôvodová správa k CSP nezodpovedá výslovnému zneniu § 255 CSP a nepočíta s povinnosťou všeobecného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy za akýchkoľvek okolností postupovať spôsobom, aký navrhujú sťažovatelia. Ústavný súd uvádza aj kritérium predvídateľnosti výsledku, keď zdôrazňuje, že aplikácia pravidiel, ktorého sa domáhajú žalobcovia v danej veci, musí mať svoje vnútorné limity, pretože ináč by to bolo v rozpore s rozumným usporiadaním procesných vzťahov, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky bola žalobcomi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania. Žalobcovia sú zastúpení advokátskou kanceláriou, známou zastupovaním klientov pri uplatňovaní nemajetkovej ujmy proti poisťovniam a možno tak dôvodne očakávať znalosť ustálenej rozhodovacej činnosti v obdobných sporoch. V prejednávanej veci bola pôvodne priznaná žalobcom ešte nižšia náhrada nemajetkovej ujmy. Nič nenasvedčuje tomu, že žalobcovia po zrušení a vrátení veci mohli dôvodne očakávať rozhodnutie súdu prvej inštancie v súlade so žalobným petitom. Mali preto možnosť upraviť žalobný petít v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou všeobecných súdov. Žalobcovia tak nereflekovali na vývoj súdnej praxe a zotrvali na neprimeraných sumách. Súd prvej inštancie mal preto pri rozhodovaní o trovách konania zohľadniť pomer úspechu a neúspechu strán konania.

6. Žalobcovia vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu proti výroku o náhrade trov konania zotrvali na odvolacom petite, ako aj dôvodoch odvolania. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov, ktorý odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v súdom určenej výške. Samotná výška nemajetkovej ujmy je až sekundárnym nárokom, pričom jej kvantifikácia je podmienkou určitosti žaloby a slúži výlučne ako mantinel pre súd, ktorý rozhoduje o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy. Súd nemôže priznať viac, ako žalobcovia požadujú, pričom požadovaná výška nemajetkovej ujmy nemá vplyv na prípadnú výšku trov konania žalobcov ani žalovaných. Existujú teda zákonné limity pri výpočte trov súdneho konania tak, aby tieto neboli pre stranu, ktorá nebude úspešná v spore, likvidačné (vychádza sa z istiny 2.000,- eur). Zo strany žalovaných pritom nedošlo k návrhu na mimosúdne rokovanie, pričom od počiatku odmietali svoju pasívnu vecnú legitimitáciu. Žalobcovia poukázali na závery odvolacieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí. Zdôraznili vydanie viacerých rozhodnutí, v ktorých bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v podobnej výške ako požadovali žalobcovia žalobou. Samotné vyčíslenie nemajetkovej ujmy je vždy pre žalobcov, vzhľadom na predmet sporu a jeho abstraktnú povahu, veľmi náročné. Ak by žalobcovia zobrali žalobu čiastočne späť, ako to uvádza protistrana, fakticky by sa na veci nič nezmenilo, keďže vyčíslenie trov konania by zostalo rovnaké. Naopak obmedzili by tým možnosť súdu priznať žalobcom výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

7. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) po zistení, že odvolanie žalovanej 3/ a odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolania obsahujú zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej 3/ je nedôvodné a odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ je dôvodom pre zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutej časti náhrady trov konania.

8. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia vo veci samej a za účelom vyporiadania sa s odvolacími dôvodmi, odvolací súd uvádza nasledovne:

9. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie posúdil všetky relevantné okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, a to tak na strane žalobcov, ako aj žalovaných, tiež intenzitu vzťahu žalobcov s nebohým a vecne správne rozhodol aj o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie v odsekoch 48.1 až 48.7 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia precíznym spôsobom a kvalifikovane vyhodnotil zákonom stanovené kritériá pre určenie spôsobu a výšky zadostučinenia v zmysle § 13 ods. 3 O. z., a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy,

ako aj okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Rovnako tak vyhodnotil judikatúrou a súdnou praxou ustálené kritéria, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodených subjektov (najmä intenzita vzťahu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, poskytnutie inej satisfakcie), ale aj okolnosti na strane zodpovednostného subjektu (postoj žalovaných, majetkové pomery, miera zavinenia, resp. spoluzavinenie usmrtenej osoby), a to osobitne vo vzťahu k žalovanému 1/ (odsek 49.1 až odsek 49.4), ako aj voči žalovanému 2/ (odsek 57 až 62) a voči žalovanej 3/ (odsek 63 až 65). V zmysle ustálenej judikatúry požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia bola v prípade napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie splnená. Súd prvej inštancie náležite prihliadol na všetko, čo počas konania vyšlo najavo, vrátane toho, čo tvrdili strany konania. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu prvej inštancie pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Súčasne poskytol odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, pričom riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasne a zreteľne dané (porov. napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 36/2010, II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07). Súd prvej inštancie svoje právne závery podporil rozhodnutiami vyšších súdov Slovenskej republiky, ako aj v Českej republiky.

10. Vo vzťahu k odvolacej námietke k bodu 32. a 33. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je potrebné uviesť, že v uvedených odsekoch súd prvej inštancie hodnotil intenzitu vzťahu žalobcov s nebohým, ktorá vyplývala predovšetkým zo silných rodinných väzieb a s tým súvisiacej straty, čo predstavuje podstatu spôsobenej ujmy na život žalobcov ako poškodených. Šokujúcim a nečakaným úmrtím manžela a otca žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv, a to práva na súkromie a rodinný život, ktorý následok tohto zásahu je nereparovateľný. Vzniknutá ujma má absolútny charakter, pretože zasahuje do práva na vytváranie a rozvíjanie vzťahov medzi najbližšími osobami, čím je im znemožnené rozvíjať a naplňovať ich vlastnú osobnosť.

11. Spôsobená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym i citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná aj ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015).

12. Závery v uvedenom význame (o vzťahoch nebohého so žalobcami a samotnej strate) účinne spochybnené neboli a pokiaľ bolo poukazované na námietku žalovaných v prvoinštančnom konaní týkajúcu sa skutočnosti, že žalobcovia majú ťažkú depresiu a dokážu fungovať v bežnom živote len na antidepresívach, táto nebola spôsobilá znížiť závažnosť samotnej straty, ku ktorej došlo smrťou manžela a otca plnoletých detí. Vplyv šokujúcej tragickej udalosti na psychické zdravie žalobcov bol objektivizovaný aj lekáorskými správami. Súd prvej inštancie vychádzal s preukázaného skutkového stavu, že žalobkyňa 1/ trpela po smrti nebohého diagnózou posttraumatická stresová reakcia s obligátnou psychofarmakoterapiou, preukázanou lekáorskými nálezmi psychiatrickej ambulancie MUDr. Straku. Osobitne žalobkyňa 1/ utrpela neopísateľnú emocionálnu ujmu, keďže bola spolujazdkyňou v motorovom vozidle so svojím manželom, ktorý podľahol následkom zranení spôsobených dopravnou nehodou, pri ktorej prišla o svojho manžela, ktorý jej bol dlhodobo životnou oporou. Žalobca 2/ mal tiež diagnostikovanú úzkostne depresívnu poruchu, vyšetrenie bolo realizované 9. októbra 2017, preukázané lekáorským nálezom psychiatra MUDr. Lysovej. Aj žalobkyňa 3/ bola diagnostikovaná adaptačná porucha s predpísanou medikamentóznou liečbou podľa lekáorského nálezmu psychiatra MUDr. Lysovej (porov. odseky 21. až 23. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie).

13. Súd prvej inštancie preto dôvodne konštatoval, že žalovaní, ktorých zaťažovalo dôkazné bremeno tvrdenia, ho neuniesli. Žalobkyňa 1/ poprela tvrdenia žalovaných o účasti na spoločenských udalostiach skôr ako jeden rok po smrti manžela. Pokiaľ sa žalobkyňa 1/ zúčastnila až rok po smrti manžela na prvej spoločenskej udalosti, keďže opak nebol preukázaný a niekoľko rokov po jeho smrti nadviazala novú známosť, čo nepopierala, dôvodne súd prvej inštancie nepovažoval uvedené skutočnosti za konanie v rozpore s dobrými mravmi, prípadne vyvracajúce tvrdenia žalobkyne o ťažkom prežívaní straty manžela, vrátane tvrdení o depresívnych a posttraumatických stavoch vyplývajúcich z lekáorských vyšetrení.

14. V prípade žalobkyne 3/ súd prvej inštancie prihliadal na výsledky vykonaného dokazovania a zohľadnil pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy skutočnosť, že žalobkyňa 3/ po smrti otca

s krátkym časovým odstupom opakovane navštevovala spoločenské udalosti a zúčastňovala sa aktivít, ktoré svojou povahou nekorešponovali s jej tvrdým smútkom a traumou. Správne však súd prvej inštancie zdôraznil, že tým nespochybnil jej autentický smútok ani nezmenšil bolesť, ktorú pociťovala stratou otca, avšak neprihliadol v celom rozsahu na to, že so smrťou otca sa žalobkyňa 3/ musela dlhšiu dobu vporiadavať s mimoriadnym stupňom emočného prežívania alebo vzniku psychických, či traumatických problémov, ktoré by jej bránili v bežnom spôsobe osobného života a odôvodňovali by vyššiu mieru kompenzácie ujmy. Vzhľadom k tomu, že vzťah žalobkyne 3/ voči otcovi bol intenzívnejší, v porovnaní so žalobcom 2/, keďže žalobkyňa 3/ bola v pravidelnom osobnom kontakte s otcom, žili v jednej domácnosti a otec bol pre žalobkyňu 3/ oporou v živote, pretože nemala ešte vlastnú rodinu, či partnerský vzťah.

15. Z týchto záverov nevyplýval žiaden rozpor hodnotenia výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňi 3/ a námietka žalovanej 3/ spočívajúca v požiadavke stanovenia „výšky nemajetkovej ujmy, ktorú bral súd za základ, od ktorého sa odvíjalo jeho rozhodnutie s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu“, nemala oporu v hmotnoprávnej ani procesnoprávnej úprave. Na vyššie uvedené závery v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nemalo vplyv ani hodnotenie (zo strany žalovanej 3/) záberov žalobkyne 3/ na fotografiách, ako ani výhrada žalovanej 3/ vo vzťahu k nepredloženiu ďalších lekárskeho nálezov v súvislosti s psychickým stavom žalobkyne 3/.

16. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.

17. Súd prvej inštancie dôsledne postupoval aj pri hodnotení dôkazu výsluchov svedkýň (Šandorovej a Biharyovej) v súlade s ust. § 191 ods. 1, 2 CSP (dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivito a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo; vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak).

18. Pri dôkaze výpoveďou svedka musí súd vyhodnotiť vierohodnosť výpovede s prihliadnutím k tomu, aký má svedok vzťah k strane konania a k prejednávanej veci (porov. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/3577/2008). Výpoveď vyššie uvedených svedkýň súd prvej inštancie vyhodnocoval i na základe doktríny RAVEN (najmä status svedka, celková nezaujatosť svedka, dopad výsledku sporu na záujem svedka, kontext zmyslového vnímania). Obidve svedkyne sú v príbuzenskom vzťahu so žalovanými 1/, 2/, svedkyňa Q. dokonca v priamom príbuzenskom vzťahu k nim (žalovaný 1/ je jej manžel), teda má záujem aj na výsledku sporu. Svedkyňa W. je tiež v príbuzenskom vzťahu k žalovanému 1/, pozná ho, navštevujú sa. Z výsluchu svedkyne Q. jednoznačne vyplývalo, že žalobkyne 1/, 3/ na zábave po šiestich mesiacoch po smrti nebohého osobne nevidela, túto informáciu má len z počutia, a to od svedkyne W. (žalovaný 1/ je manželom sesternice svedkyne). Z výpovede svedkyne W. nevyplývalo, že žalobkyňu 1/ videla zúčastňovať sa zábav šesť mesiacov po smrti nebohého a tak ako súd prvej inštancie konštatoval, vo vzťahu k ďalším aktivitám žalobkýň absentovali základné časové rámce (svedkyňa spomenula jednu účasť na zábave v letných mesiacoch). Teda bez ohľadu na hodnotenie dôveryhodnosti svedkýň, ich výpoveďami nebolo preukázané tvrdenie žalovanej strany o účastiach žalobkyne 1/ na spoločenských udalostiach pred uplynutím jedného roka po smrti manžela. Vo vzťahu k žalobkyňi 3/ súd prvej inštancie, ako je už vyššie uvedené, prihliadal na skutočnosť návštev spoločenských udalostí a účasť na aktivitách, ktoré svojou povahou nekorešponovali s jej tvrdým smútkom a traumou (uvedená skutočnosť vyplývala z predložených fotografií zo sociálnej siete).

19. Odvolacia námietka žalovanej 3/, že pri hodnotení dokazovania súdom prvej inštancie došlo k porušeniu zásady rovnosti strán sporu, nebola dôvodná. Nebola konkretizovaná právne významná skutočnosť, pri preukazovaní ktorej by bol súd prvej inštancie hodnotil výpoveď svedkov žalobcov, ktorí boli v príbuzenskom vzťahu k nim, inak. Nemožnosť hodnotenia neverbálnej komunikácie v súvislosti so zmenou zákonného sudcu, nebola spôsobilá ovplyvniť závery vykonaného dokazovania. Výsledok hodnotenia výpovede svedkýň nebol založený len na hodnotení ich vierohodnosti (ale na hodnotení obsahu ich výpovede), pričom nešlo o prípad kedy jediným dostupným dôkazom je iba výpoveď

svedkov majúcich medzi sebou blízky vzťah (dôkazným prostriedkom bola napr. fotodokumentácia). Z vykonaného dokazovania vyplývalo, že žalobkyňa 1/ sa zúčastňovala spoločenských udalostí po roku od smrti manžela a niekoľko rokov po jeho smrti nadviazala novú známosť, čo nepopierala, pričom existencia nadviazania nového vzťahu s uvedeným časovým odstupom, nie je spôsobilá ovplyvniť vyššie uvedené závery o následkoch mimoriadne závažnej neočakávanej tragickej udalosti, ktorá ju postihla. Argument žalovanej 3/ v odvolaní, že svedkyňa S. T. uviedla, že žalobkyňa nikoho nemá, bol taktiež bez relevancie na výsledky vykonaného dokazovania.

20. Skutočnosť, že žalobca 2/ sa osamostatnil vo veku 18-19 rokov a striedavo žil v Čechách a na Slovensku, pričom kontakt s otcom mal prebiehať predovšetkým cez Skype, nemala vplyv na správnosť komplexného hodnotenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia aj vo vzťahu k žalobcovi 2/.

21. K odvolacej argumentácii týkajúcej sa tvrdení žalovaných o vyhrážaní zo strany žalobcov, je potrebné uviesť, že žalovaní netvrdili, že oznámili príslušným orgánom svoje obavy, vážnosť či nebezpečnosť vyhrážok, v dôsledku ktorých sa mali presťahovať, za účelom svojej ochrany. V odvolaní bolo poukazované len na informácie z počutia o vyhrážkach, ktorú skutočnosť nebola spôsobilá preukázať označená fotografia, pričom videozáznam zo sociálnej siete, preukazujúci adresné vyhrážky, nebol predložený. Svedkyňa W. mala informácie o vyhrážkach len sprostredkované. Súd prvej inštancie dospel preto k správnejmu záveru o nepreukázaní uvedených tvrdení žalovanou stranou.

22. K ďalšej odvolacej argumentácii týkajúcej sa organizovania rodinných osláv s veľkým počtom osôb pri hodnotení majetkových pomerov žalovaného 1/, odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vyhodnotil majetkové pomery komplexne, vychádzajúc predovšetkým z výpovedí žalovaného 1/, ktorý sám potvrdil, že v rozhodnej dobe cestoval do práce. Súd prvej inštancie sa tak dôvodne neuspokojil s tvrdením žalovaného 1/ o tom, že je fakticky nemajetný, keďže žiadne relevantné tvrdenia neuviedol a svoje majetkové pomery náležite nepreukázal. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný 1/ je muž v produktívnom veku, žije v regióne s veľmi nízkou mierou nezamestnanosti a širokou škálou pracovných príležitostí, ktoré by mu umožňovali dosahovať primeraný príjem (neuviedol žiadne prekážky, pre ktoré by bol znevýhodnený na trhu práce), v dôsledku čoho súd prvej inštancie vychádzal z jeho objektívnych možností zaobstarania si príjmu. Preto neboli vzhľadnuté žiadne okolnosti mimoriadneho charakteru, odôvodňujúce zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy z titulu majetkových pomerov žalovaného 1/.

23. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie správne vychádzal aj z kazuistiky, teda zo súm priznaných náhrad nemajetkovej ujmy v iných obdobných prípadoch (s poukazom na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14). Porovnaním náhrady nemajetkovej ujmy v príklado uvedených kauzách v odôvodnení napadnutého rozsudku a súm priznaných žalobcom, možno konštatovať, že priznané sumy nevybočujú z rámca náhrad priznávaných súdmi v Slovenskej republike. Žalovaná 3/ sama uviedla v odvolaní, že priemerná výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná plnoletým deťom za smrť rodiča v prípadoch uvedených v kazuistike, predstavovala sumu približne 9.000,- eur. Súd prvej inštancie správne zdôraznil, že samotná povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť akejkoľvek spoľahlivej kvantifikácií, keďže sa peniazmi odškodňuje osobnosť človeka, pričom priznávané sumy majú zodpovedať príjmovým pomerom v Slovenskej republike, poukazujúc aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podperne aj na kvantifikáciu iných foriem odškodnenia (zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi). Pôvodná právna úprava v Českej republike pri odškodňovaní úmrtia v rámci inštitútu náhrady škody priznávala paušálne zákonný nárok na jednorázové odškodnenie v prípade úmrtia rodiča sumou 240.000,- Kč, a nad uvedenú sumu bolo možné domáhať sa ďalšej satisfakcie podľa ustanovení na ochranu osobnosti (porov. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. PL 16/2004). Na vyššie uvedené závery potom nemá vplyv poukaz žalovanej 3/ v odvolaní, že podľa zverejnených súdnych rozhodnutí, išlo väčšinou o mimoriadny stupeň naviazanosti na zosnulého rodiča. S poukazom na vyššie uvedené bolo potrebné vyhodnotiť aj odvolaciu námietku vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy pri strate manžela, keď aj žalovaná 3/ v odvolaní poukázala na súdne rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/150/2019, v ktorom bola považovaná za primeranú náhradu pri strate manželky suma 15.000,- eur.

24. K odvolaciemu argumentu žalovanej 3/ kvantifikujúcej výšku odškodnenia podľa zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (účinného do 31.12.2017), je potrebné

uviesť, že súd prvej inštancie túto právnu úpravu uviedol len podporne a ktorá nebola spôsobilá ovplyvniť výšku náhrady nemajetkovej ujmy komplexne vyhodnotenú súdom prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania a individuálnych okolností prípadu.

25. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody svojho rozhodnutia a náležite splnil inštruktívne pokyny odvolacieho súdu v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, či zjavne neodôvodnené, prípadne ústavne nekonformné. Ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že odvolateľ sa s právnym názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 188/2006).

26. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovaným 1/, 2/, 3/ zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ vo výške 20.000,- eur a žalobcom 2/, 3/ každému vo výške 10.000,- eur, ako vecne správne potvrdil.

27. V súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania súd prvej inštancie sa odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe, kedy sa žalobcom priznáva nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, ak mu súd prizná čo i len časť uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy, s poukazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 652/2018, v zmysle záverov ktorého je potrebné aj v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorých výsledok je závislý od úvahy súdu, prihliadať na výsledok sporu, čo sa týka výšky, keďže aplikácia pravidiel o plnej náhrade trov konania, musí mať svoje vnútorné limity, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky vo vzťahu k tej, ktorá v obdobných veciach vyplýva napr. z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, bola žalobcovi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania proti žalovanému, len preto lebo bol úspešný v základe svojho nároku, ktorého výška bola oproti žalobnému nároku súdom priznaná s výrazným obmedzením.

28. Odvolací súd v prvom zrušujúcom rozhodnutí (odsek 49.) sa zaoberal i otázkou náhrady trov konania v danom type sporu. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci. Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 O. s. p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 O. s. p. (ak výška plnenia závisela od úvahy súdu, prípadne znaleckého posudku). Zásadu úspechu vo veci je treba však uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu (alebo znaleckého posudku). V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 926).

29. Nebolo by spravodlivé a v súlade so satisfakčnou funkciou náhrady nemajetkovej ujmy požadovať od žalobcov, aby svoju ujmu podceňovali len preto, aby potom nemuseli hrať trovy konania, pričom pri rozhodovaní o náhrade trov v takýchto prípadoch treba rozlišovať čo je základné a čo sprevádzajúce (porov. nález ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 170/99). Za základ sa pritom považuje rozhodnutie, že do práva žalobcov bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 926).

30. Žalobcovia v odvolaní poukázali na rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré boli vydané v období uplatňovania ich nárokov, v ktorých bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy pozostalému manželovi vo výške 70.000,- eur a pozostalým maloletým deťom sumu vo výške 100.000,- eur (rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/810/2014 zo dňa 7. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom), rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4Co/658/2014 zo dňa 21. mája 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 27C/107/2017 bola priznaná pozostalému manželovi náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur, rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 9. septembra 2015, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Martin sp. zn. 11C/40/2013 zo dňa 29. apríla 2014 pozostalému manželovi bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy

vo výške 45.000,- eur, rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/368/2015 zo dňa 1. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Trnava sp. zn. 13C/126/2010 zo dňa 1. októbra 2014 bola priznaná pozostalému manželovi náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 40.000,- eur a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/465/2014 zo dňa 30. júla 2015, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Brezno sp. zn. 2C/61/2010 zo dňa 5. februára 2014, bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch pre pozostalú manželku vo výške 33.500,- eur a pre pozostalé deti vo výške 33.500,- eur.

31. S poukazom na uvedenú rozhodovaciu činnosť v obvodoch jednotlivých krajských súdov, nemohol obstať záver súdu prvej inštancie o ustálenej praxi všeobecných súdov pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch v rozhodnej dobe, v dôsledku čoho nemožno žalobcov sankcionovať za nepredvídateľnosť rámca možnej finančnej náhrady. Vzhľadom na charakter sporu, v ktorom nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv, sa vo všeobecnom slova zmysle nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Rozhodujúce je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. V prípade existencie vyššie uvedených rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými boli právoplatne priznané náhrady nemajetkovej ujmy v porovnateľnej výške aká bola požadovaná žalobcami v žalobe, nemožno procesne zhodnotiť situáciu ako zjavne bezúspešne uplatňovanie práva v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky.

32. Súd prvej inštancie poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR (sp. zn. II. ÚS 399/2019 a sp. zn. III. ÚS 47/2018), v zmysle ktorej nová právna úprava civilného sporového konania nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. V prípadoch náhrady nemajetkovej ujmy je každý prípad individuálny a nemožno ho zviazať tabuľkami (príkladom je aj nová právna úprava Českej republiky v ustanovení § 2959 Občianskeho zákoníka, ktorá používa pri odškodňovaní duševných útrap pozostalých, v prípade usmrtenia blízkych osôb, plnú kompenzáciu, vyvažujúcu utrpenie pozostalých formou peňažnej náhrady, i s použitím zásad slušnosti). Mantinelmi pre proporcionálne spravodlivé zadostučinenie je atribút primeranosti, sledujúci účel kompenzácie a na druhej strane výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne (v rámci ktorých sa pohyboval aj súd prvej inštancie pri rozhodovaní vo veci samej).

33. Hoci spôsobenú nemateriálnu ujmu nemožno kvantifikovať, hodnota deštrukcie rodinného života a osobných vzťahov musí byť natoľko dôstojná a slušná, aby obeť nevystavila neprimerane nízkou sumou porušeniu Dohovoru o ľudských právach (Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov, Oznamenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej spravdnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie (porov. rozhodnutie ÚS ČR sp.zn. Pl. ÚS 16/2004). Rozhodovanie o nákladoch konania nesmie preto byť len mechanickým posudzovaním výsledkov sporu bez komplexného zhodnotenia rozhodnutia v merite veci, ale má byť zrejším a logickým ukončením celého súdneho konania (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2904/16).

34. Aplikovať striktnu zásadu úspechu a pomerovať mieru úspechu v danej veci v závislosti od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu, by nespĺňalo požiadavku spravodlivosti, aj za situácie keď žalovaná 3/ v priebehu celého trvania sporu (od roku 2016) namietala uplatňované nároky žalobcami (svoj postoj čiastočne zmenila až v odvolaní proti druhému rozhodnutiu súdu prvej inštancie v roku 2021), odmietajúc náhradu nemajetkovej ujmy, ku ktorej došlo na strane žalobcov už v roku 2015. Náhrada trov konania zaťažuje strany konania, nie ich právnych zástupcov a preto z hľadiska komplexného zhodnotenia nielen uplatňovaného nároku žalobcami, ale aj komplexného zhodnotenia postojov obidvoch strán v konaní, teda aj obrany žalovanej 3/, v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej spravdnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je priznanie plnej náhrady trov konania žalobcom súčasťou naplnenia reštitučnej podstaty kompenzácie v danom spore (porov. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. PL ÚS 16/2004).

35. Odvolací súd preto podľa § 388 CSP v spojení s § 396 ods. 1, 2 CSP a § 255 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti o náhrade trov konania (V.) zmenil tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú voči žalovaným 1/, 2/, 3/ nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj odvolacích konaní, v plnom rozsahu.

36. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.